

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-234/17

XC i in.

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Oberster Gerichtshof)

Odesłanie prejudycjalne – Zasady prawa Unii – Lojalna współpraca – Autonomia proceduralna – Zasady równoważności i skuteczności – Ustawodawstwo przewidujące środek zaskarżenia umożliwiający wznowienie postępowania karnego w przypadku naruszenia europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności – Obowiązek rozszerzenia tego postępowania na przypadki domniemanego naruszenia praw podstawowych ustanowionych w prawie Unii – Brak

Streszczenie – wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 24 października 2018 r.

1. *Pytania prejudycjalne – Dopuszczalność – Zakres – Pytania pozbawione w sposób oczywisty znaczenia dla sprawy i pytania hipotetyczne zadane w kontekście wykluczającym użyteczną odpowiedź*
2. *Prawo Unii Europejskiej – Bezpośrednia skuteczność – Prawa podmiotowe – Zapewnienie przez sądy krajowe – Skarga do sądu – Zasada autonomii proceduralnej – Określenie zarówno sądów właściwych do rozpoznania skarg opartych na prawie Unii, jak i zasad postępowania stosujących się do tych skarg – Zakres – Poszanowanie zasad równoważności i skuteczności – Badanie przez sąd krajowy*

(art. 4 ust. 3 TUE)

3. *Państwa członkowskie – Zobowiązania – Powaga rzeczy osądzonej – Zasady równoważności i skuteczności – Środek zaskarżenia przewidziany w prawie krajowym umożliwiający wznowienie zakończonego prawomocnym orzeczeniem krajowym postępowania karnego w przypadku naruszenia europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka – Obowiązek rozszerzenia tego środka zaskarżenia przez sąd krajowy na naruszenia prawa Unii – Brak*

(art. 4 ust. 3 TUE; Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 50; konwencja wykonawcza do układu z Schengen art. 54)

1. Zobacz tekst orzeczenia.

(zob. pkt 16–18)

2. Zobacz tekst orzeczenia.

(zob. pkt 21–24, 27, 49)

3. Prawo Unii, a w szczególności zasady równoważności i skuteczności, należy interpretować w ten sposób, że nie zobowiązują one sądu krajowego do rozszerzenia środka zaskarżenia przewidzianego w prawie krajowym – umożliwiającego wznowienie zakończonych prawomocnym orzeczeniem krajowym postępowania karnego wyłącznie w przypadku naruszenia europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. lub jednego z jej protokołów – na naruszenia prawa Unii, w szczególności na naruszenia prawa podstawowego zagwarantowanego w art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i w art. 54 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w Schengen (Luksemburg) w dniu 19 czerwca 1990 r., która weszła w życie dnia 26 marca 1995 r.

Z akt sprawy, jakimi dysponuje Trybunał, wynika, że nadzwyczajny środek zaskarżenia przewidziany w art. 363a kodeksu postępowania karnego znajduje swe uzasadnienie w samej naturze EKPC i – w formie, w jakiej został przewidziany przez ustawodawcę austriackiego – jest ściśle związany pod względem funkcjonalnym z postępowaniem przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka. Ten środek zaskarżenia został bowiem wprowadzony w celu wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, przy czym rząd austriacki podkreślił, że ustawodawca zamierzał w ten sposób spełnić obowiązek ustanowiony w art. 46 EKPC.

W tym zakresie należy przypomnieć, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 75 opinii, że zawarty w art. 35 ust. 1 EKPC wymóg, zgodnie z którym skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka można wnieść dopiero po wyczerpaniu środków odwoławczych przewidzianych prawem wewnętrznym, oznacza, że zostało już wydane przez sąd krajowy orzekający w ostatniej instancji prawomocne orzeczenie.

Jak wynika z akt sprawy, jakimi dysponuje Trybunał, to właśnie w celu uwzględnienia tej sytuacji i zapewnienia wykonania w wewnętrznym porządku prawnym wyroków wydanych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka zostało ustanowione postępowanie przewidziane w art. 363a kodeksu postępowania karnego, umożliwiające wznowienie postępowania karnego zakończonych prawomocnym orzeczeniem.

Poza tym z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i z wyjaśnień dostarczonych przez rząd austriacki wynika, że ścisły związek funkcjonalny pomiędzy postępowaniem przewidzianym w tym przepisie a postępowaniem przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka nie zostaje podważony przez poszerzenie zakresu stosowania tego pierwszego postępowania dokonane wyrokiem ustanawiającym zasadę prawną, wydanym przez Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy) w dniu 1 sierpnia 2007 r. Jak bowiem podkreślono w pkt 30 niniejszego wyroku, skarga wniesiona na podstawie tego przepisu przed stwierdzeniem przez Europejski Trybunał Praw Człowieka naruszenia EKPC lub jednego z jej protokołów podlega takim samym przesłankom dopuszczalności co skarga złożona do tego trybunału i zgodnie z wyjaśnieniami dostarczonymi przez sąd odsyłający jedynym jej celem jest antycypowanie tego stwierdzenia.

Tymczasem należy stwierdzić, że procedura przewidziana w art. 363a kodeksu postępowania karnego, biorąc pod uwagę jej przedmiot, podstawę oraz istotne elementy, które właśnie zostały przedstawione, nie może być uznana za podobną do skargi mającej na celu ochronę prawa podstawowego zagwarantowanego w prawie Unii, w szczególności w karcie, ze względu na szczególne cechy dotyczące samego charakteru tego prawa.

(zob. pkt 31–35, 59; sentencja)